

DOMINIK FIJAŁKOWSKI

ur. 1922; Huta Borowska

Miejsce i czas wydarzeń	Chodel, dwudziestolecie międzywojenne
Słowa kluczowe	Chodel, dwudziestolecie międzywojenne, II wojna światowa, Żydzi, Niemcy, okupacja niemiecka

Żydzi w Chodlu przed wojną

Na wsi nie było nikogo z Żydów, ale w Chodlu było ich dużo. W dzienniku nauczyciele odczytywali nazwiska pochodzenia żydowskiego. Wiedzieliśmy w szkole, że to byli niezwykle zdolni uczniowie, byli mistrzami w geografii, matematyki. Negatywne sytuacje [były, na przykład, kiedy wracaliśmy ze szkoły] w sobotę, [to] Żydzi spacerowali grupami, wtedy taki mały brzdąc z piątej czy szóstej klasy podstawówki podszedł do Żyda i z jednej strony go ręką uderzył, z drugiej strony i uciekł. Myślę sobie, co za głupota, żeby takiego małego nie poskromić. W moich oczach Żydzi byli przez długi okres niedołączonymi po prostu. Później, jak były sprawy międzynarodowe, sprawy wojen żydowsko-arabskich tam, to nabrałem ogromnego szacunku do nich, że to jest naród niezwykle szlachetny, zdolny. W zupełnie w innym świetle teraz uznaję Żydów. Mój kolega szkolny, był w partyzantce i opowiadał mi, bo mnie nie było w czasie okupacji, że Niemcy utworzyli grupy, małe grupy żydowskie, które miały wychwytywać ze wsi Żydów i przyprowadzać do Chodla. Żydzi godzili się na to, taki mieli rozkaz. Niemcy to już byli w tym wypadku naprawdę pozbawieni człowieczeństwa, żeby posługiwać się Żydami w łapaniu Żydów, ja byłem wstrząśnięty. Jak byłem w Niemczech, to mieszkaliśmy w takich zbiorowych pomieszczeniach. To było późną jesienią 1939 roku i tam były takie sceny, że Żydzi pojedynczo, dwójkami czasami, mieli takie miotły i czyścili, myli ulice. Z napisami „Jude” i z gwiazdą Dawida. Tak im współczułem, było mi żal ich. To trwało tam parę miesięcy, może ze dwa miesiące. Później ich zabrali i już się nie pokazywali w ogóle na ulicy, nigdzie Żydów nie widziałem.

Data i miejsce nagrania	2012-05-25, Lublin
Rozmawiał/a	Łukasz Kijek
Redakcja	Weronika Prokopczuk
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"